

Станислав Кнежевић
Педагошки факултет, Сомбор

РОЂЕЊЕ ТРАГЕДИЈЕ ФРИДРИХА НИЧЕА И НОВИ ЗАВЕТ

У истраживањима музичке личности незаобилазна је анализа музичке естетике и духовности музике. Ово је унеколико истражено у ранијим радовима аутора, али чини се да је музичка естетика Ничеа редак приступ из аспекта музике или њеног доживљаја и да је супротна Хришћанству. Зато се *Рођење трагедије* и *Нови Завети* херменеутички пореде у редоследу текстова са циљем изналажења различитог музичког духовног, проблема ћутања (*sofrosine*), у супротности умског и музичког *актиса*. Закључује се да је та различитост заправо само по изјави Ничеа, али не и у суштини.

Кључне речи: Змајоубица, хор, *sofrosine*, *deus ex machina*, *ancilla*, *stilo rappresentativo*

Ниче¹ је 1886. године написао „Покушај самокритике“ на „Рођење трагедије из духа музике“² у којем је присутан и проблем немачко-француског рата (1870-71) и учешћа Ничеа („разбеснели Прус“ из 1866).³ Тиме је постављен музички карактер (*нашчовека*), усамљено естетско схватање из музике.

Ничеова музичка естетика изложена у *Рођењу трагедије из духа музике*, у нашем истраживању није могла бити заобиђена због посебно наглашеног музичког значења и због „супротстављања“

---

1 Фридрих Ниче (Friedrich Nietzsche) је рођен 1844. године (1844-1900), до *Рођења трагедије из духа музике* (1872) и спреге са Вагнером, претежно се бавио компоновањем и концертирањем на клавиру, али је остварио и професорску каријеру (1869. на Филологији у Базелу; такође и признање доктората).

2 Тада је већ прошло десетак година како је компоновао *Српски марш*, очито због неке наклоности Српској борби у ратовима са Турцима (1876-1878); доба добровољачког ескадрона пуковника Рајевског (о личном трошку), у роману Толстоја *Ана Карењина* Вронског. *Словенски њокреј* или, може се рећи, идеју *Свечовека*, Толстој је „потпалио“ тзв. *српским чланком* у време Анексионе кризе (1908) у *Гласу Москве* (исто у *Руске Вједомости*) под насловом *О присаједињењу Босне и Херцеговине Аустрији*, касније (1909) и у Минхену такође два издања, идеје које су постале актуелне и у ново доба. (Бранислав Матић; октобар, 2009, *Политика*, Београд).

3 Карл Шлехта (2004, 28): „Време и живот: Хронологија“, *Градац Часопис за књижевност и уметност и културу*, Ниче, 152-153, Београд.

хришћанству. Методом херменеутике покушава се наћи нека конотација, могуће супротних значења због Ничеовог опречног става, према *Новом Завешћу* и једном правилу које се установило у ранијим радовима аутора.⁴

Дело почиње касније написаним предговором „Покушај самокритике“, који је подељен у седам кратких поглавља од којих су прва три тематски слична тако да се према упоредном смислу у *Новом Завешћу* комплетно дело може разврстати у 30 бројева почев од четвртог у предговору.

Генерално се може приметити да је Ниче у изложеној музичкој естетици поредио аполонско и диониско дајући предност диониском као извесном чулном „нереду“ у поређењу са аполонским које личи на умско, на некакво знање, али, чини се без доживљаја. Покушаћемо да нађемо неки ред, ипак, што би заиста био доказ не ничеовски набеђеног аполонског, колико присуства општег правила или *хармоније сфера*, коју би Ниче вероватно сврстао у диониско.

4 *Методологија* истраживања се састоји из *историјског* метода (за методiku музичке културе и релевантне текстове Велимировића, Ханслика, Ничеа, Тесле, Јунга и других) и од *херменеутичког* метода за поређење музичких идеја у филозофским разматрањима; у основи многи цитати и описи нису могли да буду избегнути, већ су темељни метод због очигледног увида у значења; мада су у примени и *формалистичка*, *нормативна*, *аналитичка* естетика и уобичајени поступци закључивања на бази *индукције*, *дедукције* и др. Посебан метод у изучавању (музике) *Новога Завешћа* и релевантних религијских текстова је утемељен на едукацији чула: *слух*, *вид* и *додир* одговарајућих у опису да троје сведоче на земљи: *дух*, *вода* и *крв*, и троје сведочи на небу: *Оштац*, *Реч* и *Свети Дух* (1. Јн. 5, 1-20), из чега произилазе типови музичке личности; специфично да се чула изграђују молбама Духу (*Jg*) и да су навиком извежбана за разликовање добра и зла (*Jev*. 5).

Експеримент у настави музике о постојању типова музичке личности и музичких способности је истражен и обрађен у ранијем пројекту Министарства просвете и спорта.

Веза постоји и са претходним истраживањима аутора, у наведеним радовима и у одбрањеној дисертацији *Анђичка естетика и музика у дизајну звука ђудачких инструмената* (2008) на Универзитету у Новом Саду. У претходним истраживањима је доказивана могућност праћења развоја музичких способности у групи, специфично у разредној настави, међутим, иако је доказано постојање одређених музичких типова, тамо није истраживана општа структура или квалитативна веза као једно опште (музичко) правило између (музичких) типова, што би онда било „музичко значење“, толико потенцирано код Ханслика и Ничеа у ствари као *духовности* или неки *акти душевног* живота. Утолико је у интересу целокупне спознаје о музици потребно паралелно истражити *духовности* музике; наиме, појмови *дух*, *душа*, *трансценденција*, *музички инструменти* и др. у музичким разматрањима су произвољни и заправо залазе у неко *верско* значење.

Покушај самокришћике (1886)**I**

(1)

Трагедија из духа музике: песимизам пропасти или снаге; Епикурова воља против песимизма; наука – одбрана од истине Сократа.

(2)

Проблем науке на тлу уметности.

(3)

Немогућа књига за сроднике „in artibus“, туђ глас још непознатог бога под капуљачом научника; боље би било да пева.

(4)

Диониско је жудња за лепим из бола, или за ружним Перикла или Тукидида, лудило трагедије или комедије, ендемички занос хора у трагедији, утилитаризам Епикура паћеника, морал живота?

Упоредно значење у *Новом Завешу*

(37) Благовести, бирање божијих гласника еванђеља од мајчине утробе, призивање благодаћу: Исус жртва помирења.

Подударност појмова

Бирање божијих гласника (у *Новом Завешу*) сродници „in artibus“, занос хора у трагедији (у Рођењу трагедије из духа музике), Исусовом жртвом (Н. З.) трагедија из духа музике, пропаст или снага (Р. Т.).

Исусова жртва (бирање божијих гласника) = (сродници „in artibus“: занос хора) трагедија из духа музике.

Божији гласници = сродници „in artibus“ хора.

II

(5)

Уметност, естетика, а не морал уметника бога, ослобађа преобиља и патње, артистичка метафизика духа; перверзност мишљења Шопенхауера, ћутање хришћанства или само морал; Антихрист – Дионис.

Упоредно значење у *Новом Завешу*

(38) Сретење Марије и Јелисавете, кушање Исуса од сатане 40 дана у пустињи.

Подударност појмова

Сретење Марије и Јелисавете, кушање Исуса (Н. З.) уметност, естетика, а не морал уметника бога, ослобађа преобиља и патње, артистичка метафизика духа; ћутање хришћанства или само морал; Антихрист – Дионис (Р. Т.).

Кушање Исуса = артистичка метафизика духа (ћутање или морал).

III

(6)

Супротан дух Канту и Шопенхауеру уздизање трагичног да живот није задовољење; не романтична немачка музика, већ диониска.

Упоредно значење у *Новом Завешћу*

(39) Крштење Исуса, реч човечија реч Божија, крштење Духом Светим и огњем.

Подударност појмова

Реч човечија реч Божија, крштење Духом и огњем (Н. З.) не романтична немачка музика већ диониска, супротан дух Канту и Шопенхауеру, уздизање трагичног (Р. Т.).

Реч човечија и Божија (Дух и огањ) = **уздизање трагичног.**

IV

(7)

Уметност метафизичке утехе змајоубице, Фауста, хришћански романтизам; или овоземаљски смех Заратустре.

Упоредно значење у *Новом Завешћу*

(40) Божији престо, гнев убицама Господа, кушање Исуса после 40 дана и ноћи у пустињи (хлеб и реч; кушање Бога; клањање и служење).⁵

Подударност појмова

Гнев убицама Господа, кушање Исуса (Н. З.), уметност метафизичке утехе змајоубице Фауста (Р. Т.).

Гнев убицама Господа = уметност метафизичке утехе змајоубице.

Рођење трагедије из духа музике

V

Предговор Рихарду Вагнеру

Патриотизам и естетика, уметност и метафизичка делатност покретна тачка немачких надања, одстрањење недоумице естетичарске јавности, ослобођење Прометеја, посвећењем овог списка присутности духа Вагнера.

Упоредно значење у *Новом Завешћу*

(41) Нова песма како чусмо од почетка.

Подударност појмова

Нова песма како чусмо од почетка (Н. З.), уметност и метафизика покретна тачка немачких надања (Р. Т.).

⁵ Sils-Maria, Oberengadin, avgust 1886.

Нова песма (како чусмо од почетка) = **уметност и метафизика**.

VI

(1)

Аполон бог ликовне уметности и предсказивач снова у јединству са Дионисом богом музике и пијанства; звери гора и пустиња, пантер и тигар Дионисових кола, слушајући еванђеље свемирске хармоније јединство ближњих у Пра – Једном, заборав говора и хода.

Упоредно значење у *Новом Завешу*

(42) Јахачи Откривења, здраво око и светло тело; зауздавање тела речју; јело крви и тела Исуса.

Подударност појмова

Јахачи Откривења, зауздавање тела речју (Н. З.), пантер и тигар Дионисових кола, слушајући еванђеље свемирске хармоније (Р. Т.).

Зауздавање тела речју = слушајући еванђеље **свемирске хармоније**.

VII

(2)

Аристотелово „подражавање“ природе, у диониским оргијама избављења света (преображај), уметнички феномен природе, Аполонови дорски ритам и китара наспрам мелоса и хармоније Диониса, самоодрицање у симболици дитирамба, аполонска свест прекрива диониски свет.

Упоредно значење у *Новом Завешу*

(43) Тесан пут у сијању у тело или дух, језик неправде, чувење Његовог гласа или тврдокорна срца (сусрет Бога и човека).

Подударност појмова

Тесан пут у сијању у тело или дух, чувење Његовог гласа или тврдокорна срца (сусрет Бога и човека) (Н. З.), Аристотелово „подражавање“ природе, Аполонови дорски ритам и китара наспрам мелоса и хармоније Диониса, самоодрицање у симболици дитирамба, аполонска свест прекрива диониски свет.

Чувење Његовог гласа или тврдокорна срца = (мелоса и хармоније Диониса) **самоодрицање у симболици дитирамба**.

VIII

(3)

Рушење уметничко аполонске културе, мудрост Силена: не бити рођен – умрети, теодикеја Олимпљана; рушење због „наивне“ хармоније Шилера; сфера лепоте Олимпљана за Хелене у огледалу; наивни Хомер њен споменик.

Упоредно значење у *Новом Завешћу*

(44) Изгнање синова царства.

Подударност појмова

Изгнање синова царства (Н. 3.) = рушење аполонске културе (Р. Т.).

IX

(4)

Аполон тумач снова, основа бића чија смо појава, привид при- вида: метафизичка претпоставка избављења вечно патетичног и противречног Пра Једног, непостојећег непрекидног настајања у времену, простору и узрочности; свет патње за појединца нагони на спасоносну визију; мера и самосазнање Аполона: естетска потреба лепоте и „Познања себе“; оснива се на патњи и сазнању кроз диониско; звуци прекомерности природе у наслади, патњи и сазнању, народно певање насупрот сабласним звуцима харфе: јединка у диониским стањима заборавља аполонске законе, прекомерност откривена као истина; дорска држава и уметност као сталан ратнички табор аполонског начела.

Упоредно значење у *Новом Завешћу*

(45) Пустињаци; изгнање демона, молитва и преображај на гори.

Подударност појмова

Пустињаци; изгнање демона, молитва и преображај на гори (Н. 3.), естетска потреба лепоте и „Познања себе“; оснива се на патњи и сазнању кроз диониско (Р. Т.).

Молитва и преображај = оснива се на патњи и сазнању кроз диониско.

X

(5)

Развој трагедије и драмског дитирамба Хомера и Архилоха, огњена река; аполонски наивни уметник посматра ратничког слугу муза Архилоха, по новијој естетици супротни субјективни и објективни уметник: музикално расположење Шилера претходи лирици; лиричар је диониски уметник поистовећен са праболом и противречношћу Пра – Једног у облику музике, репродукција света, под утицајем аполонских снова постаје видљива; његова субјективност је уображење; Диониско музички спавач врца варнице слика, лирске песме: трагедије и драмског дитирамба; пластичар и епичар посматрају слике; диониски музичар је прабол и његов праодјек, лирски геније осећа израстање света слика и алегорија; Шопенхауерова супротност воље и околине, отисак у песми, супротност

субјективног и објективног у уметности је неумесна, јединка ношена вољом је противник уметности; цела комедија уметности се не изводи за нас; у значају уметничког дела налазимо највише достојанство: постојање и свет као естетски феномен су заувек оправдани.

Упоредно значење у *Новом Завешу*

(46) Анђео са књижицом, зла срца и поштовање Бога устима, излечење од демона глувонеомог и мутавог, милостиња светлог тела као ока.

Подударност појмова

Зла срца и поштовање Бога устима, излечење од демона глувонеомог и мутавог, милостиња светлог тела као ока (Н. З.), репродукција света, под утицајем аполонских снова постаје видљива, Шопенхауерова супротност воље и околине, отисак у песми, супротност субјективног и објективног у уметности је неумесна, јединка ношена вољом је противник уметности, у значају уметничког дела налазимо највише достојанство: постојање и свет као естетски феномен су заувек оправдани (Р. Т.).

Излечење глувонеомог и мутавог, милостиња светлог тела као ока = репродукција света, видљива утицајем аполонских снова, (Шопенхауерова супротност воље и околине, отисак у песми).

XI

(6)

Народна песма Архилоха спаја аполонско и диониско, мелодија из снова казује облик строфа, тумачена аполонском сликом воље, лирика зависна од духа музике – прапротивречност и бол у Пра – Једном, неисказива језиком.

Упоредно значење у *Новом Завешу*

(47) Ватра из уста два светилника (облик и слика воље), обнављање духом ума.

Подударност појмова

Ватра из уста два светилника, обнављање духом ума (Н. З.), мелодија из снова казује облик строфа, тумачена аполонском сликом воље (Р. Т.).

Облик и слика воље = мелодија из снова (тумачена аполонском сликом воље).

XII

(7)

Трагедија је хор Есхила и Софокла али не „установног народног представништва“; противно „идеалном гледаоцу“ Шлегела без трагедије на позорници; Шилеров живи зид око трагедије, ограда од

стварног света и натурализма, за песничку слободу против драмског песништва; хеленски хор сатира првобитне трагедије смртника изнад чега су Хелени, на привидном природном стању и створењима; сатир, диониски хореут религиозне признате стварности освештане култом и митом, односи се према културном човеку као диониска музика према цивилизацији, за Р. Вагнера музика је потирире као дан светиљуку; деловање диониске трагедије да држава и друштво узмичу пред јединством природе; метафизичка утеха трагедије да је живот хор вечито истих створења иза цивилизације; способни Хелен у опасности будистичког порицања воље; летаргија понора заборава одваја свет свакидашње од диониске стварности: гађење од делања свакидашње стварности у свести аскета пориче вољу; сазнање гади од делања јер не мења вечну суштину ствари; Хамлетово учење за деловање треба илузију; уметност је спасоносна, сатирски хор у дитирамбу.

Упоредно значење у *Новом Завешћу*

(48) Арханђел Михајло и аждаја; уста од сувишка срца, изгон демона Духом Божијим.

Подударност појмова

Уста од сувишка срца, изгон демона Духом Божијим (Н. 3.), метафизичка утеха трагедије да је живот хор вечито истих створења иза цивилизације; уметност је спасоносна, сатирски хор у дитирамбу.

Изгон демона Духом Божијим = метафизичка утеха трагедије да је живот хор вечито истих створења иза цивилизације.

XIII

(8)

Публика атичке трагедије хор орхестре, „Шлегелов идеални гледалац“, аполонски певач појединац; а у дитирамбу заједница преобраћених несвесних глумаца, драма одвојена од епа; у почетку хор – једина стварност – ствара визију игре, звука и речи, диониски израз природе, сапатник и мудрац из срца свемира објављује истину, фигура мудрог и одушевљеног сатира, истовремено музичар, песник, играч и видовњак; Дионис у почетку није био присутан на позорници, а дитирамбски хор подстиче слушаоце на доживљај трагичног јунака као лика из сопственог заноса; нема аполонске појаве у којој се објективише Дионис – музике хора, већ Дионис проговара као епски јунак.

Упоредно значење у *Новом Завешћу*

(49) Тајне за ученике, а народу приче; отврдло срце, очи и уши.

Подударност појмова

Тајне за ученике, а народу приче; отврдло срце, очи и уши (Н. З.), у почетку хор – једина стварност – ствара визију игре, звука и речи, диониски израз природе, сапатник и мудрац из срца свемира објављује истину, фигура мудрог и одушевљеног сатира, истовремено музичар, песник, играч и видовњак (Р. Т.).

Отврдло срце, очи и уши = ствара визију игре, звука и речи.

XIV

(9)

Аполонски дијалог слика Хелена открива се у игри, гипкости и бујности покрета; магијски круг новог света Софокловог Едипа, надземаљска ведрина за напаћеног болника из божанске сфере, одгонетача сфингине загонетке; додиром Мемнонов стуб мита звучи Софокловим мелодијама; глорија активности Есхиловог Прометеја, људе да ствара богове да уништи плаћа се вечним патњама; аријевска представа о активном греху стварно прометејској врлини, зло у суштини ствари прапротивречност: да стресе окове индивидуације сам да буде „једно“ светско биће; за Аријевце прапреступ мушкарца, а за Семите прагрех жене; Атлант свих појединаца, заједничко прометејског и диониског; Прометеј истовремено диониски и аполонски: свепостојеће је праведно и неправедно и оправдано.

Упоредно значење у *Новом Завешу*

(50) Нова песма и жетва земље и винограда, српом онога са облака и огњеног анђела и крв из каце гнева.

Подударност појмова

Нова песма и жетва земље и винограда, српом онога са облака и огњеног анђела и крв из каце гнева (Н. З.), надземаљска ведрина за напаћеног болника из божанске сфере, одгонетача сфингине загонетке; додиром Мемнонов стуб мита звучи Софокловим мелодијама; Прометеј истовремено диониски и аполонски: свепостојеће је праведно и неправедно и оправдано (Р. Т.).

Нова песма и **жетва земље и винограда**, српом онога са облака и огњеног анђела и крв из каце гнева = **додиром Мемнонов стуб мита звучи Софокловим мелодијама; Прометеј истовремено диониски и аполонски.**

XV

(10)

Прометеј, Едип и други су маске првобитног Диониса, епска јединка која стреми и пати због Аполона тумача снова: диониског стања; Дионис раскомадан од титана: стварна диониска патња неко

преобраћање у ваздух, воду, земљу и ватру, стање индивидуације за осуду, из осмеха Диониса олимписки богови, а из суза људи; Дионис двојни бог, свиреп подивљали демон или добродушни владар, но, нада епопта симболисана митом у радости Деметре да роди трећег Диониса, мистеријско учење трагедије: уметност је нада за разбијање окова индивидуације, праоснове зла, и успостављање јединства свега; диониска истина: симболика својих сазнања у области мита у јавном култу трагедије; херакловска снага музике је ослободила Прометеја а мит претворила у носиоца диониске истине; изумирање религија: кад њене митске претпоставке под правоверним догматизмом систематишу у збир историјских збивања; новорођени геније диониске музике поново процветава полумртав мит: трагедијом дрзовити преступниче Еурипиде.

Упоредно значење у *Новом Завешћу*

(51) Узношење мртвих и живих на облацима у сретање Господу, ломљење седам хлебова и мало рибица, песма Мојсија и Јагњета обнављање ума.

Подударност појмова

Узношење мртвих и живих на облацима у сретање Господу, ломљење седам хлебова и мало рибица, песма Мојсија и Јагњета обнављање ума (Н. З.), стварна диониска патња неко преобраћање у ваздух, воду, земљу и ватру; уметност је нада за разбијање окова индивидуације, праоснове зла, и успостављање јединства свега; диониска истина: симболика својих сазнања у области мита у јавном култу трагедије; херакловска снага музике је ослободила Прометеја а мит претворила у носиоца диониске истине; изумирање религија: кад њене митске претпоставке под правоверним догматизмом систематишу у збир историјских збивања; новорођени геније диониске музике поново процветава полумртав мит: трагедијом (Р. Т.).

Узношење мртвих и живих = диониска патња неко преобраћање у ваздух, воду, земљу и ватру.

XVI

(11)

Самоубиство хеленске трагедије због неразрешивог сукоба: Велики Пан, трагедија и поезија су мртви; Еурипидова новија атичка комедија – изопачени облик трагедије, заједничко Еурипиду, Менандеру и Филемону гледалац на позорници, такмичење са Есхилом како народ са најлукавијом софистиком изводи закључке, у трагедији полубог а у комедији пијани сатир получовек одређује карактер језика; хор у Еурипидовском тоналитету а Еурипид хоровања; напуштено веровање Хелена у бесмртност, у идеалну про-

шлост и идеалну будућност – ведрина роба у садашњости, без одговорности.

Упоредно значење у *Новом Завешу*

(52) Бој код Армагедона, седам чаша гнева, погибија у мору, сагоревање сунцем, изливање на ваздух раздељивање града на три дела.

Подударност појмова

Бој код Армагедона, седам чаша гнева, погибија у мору, сагоревање сунцем, изливање на ваздух раздељивање града на три дела (Н. З.), Велики Пан, трагедија и поезија су мртви; Еурипидова новија атичка комедија – изопачени облик трагедије; гледалац на позорници; у трагедији полубог а у комедији пијани сатир получовек одређује карактер језика (Р. Т.).

Бој код Армагедона, седам чаша гнева, погибија у мору, сагоревање сунцем, изливање на ваздух раздељивање града на три дела = Велики Пан, трагедија и поезија су мртви.

XVII

(12)

Хор и трагични јунак есхиловске трагедије у нескладу са обичајима и предањем израз аполонског и диониског уметничког нагона; већ остварен скок песника са високе куле одупирући се Дионису, демон по имену Сократ говори из Еурипида: пропаст уметничког дела хеленске трагедије, победа Сократске тежње, парадоксалне мисли и пламених осећања, која нису у етру уметности: Еурипидово неуспело заснивање драме само на аполонском начелу, тежња за блудела у натуралистичку и неуметничку: све мора бити разумљиво да би било лепо, Еурипидова мера језика, ликова, драматуршког склопа, хорске музике: Еурипидов пролог, рационалистички метод, божанска поузданост у почетку и *deus ex machina* на крају, стварност Декартовог емпиријског света, божија истинољубивост и неспособност за лаж; почетак Анаксагориног списка: „У почетку беше све заједно; тад дође ум и створи ред“; Платонова „Све мора бити свесно да би било лепо“, код Сократа „да би било добро“; Сократ други гледалац, не разуме старију трагедију, нови Орфеј натера Диониса у тајни култ који постепено поплављује свет.

Упоредно значење у *Новом Завешу*

(53) Преображење; синови светла и дана, бдење, разговор са Петром, Јаковом и Јованом и Мојсијем, Илијом и Богом Оцем.

Подударност појмова

Преображење; синови светла и дана, бдење, разговор са Петром, Јаковом и Јованом и Мојсијем, Илијом и Богом Оцем (Н. З.),

демон по имену Сократ говори из Еурипида: пропаст уметничког дела хеленске трагедије, победа Сократске тежње, парадоксалне мисли и пламених осећања, која нису у етру уметности: Еурипидово неуспело заснивање драме само на аполонском начелу, тежња заблудела у натуралистичку и неуметничку (Р. Т.).

Бдење, разговор са Петром, Јаковом и Јованом и Мојсијем, Илијом и Богом Оцем = пропаст уметничког дела хеленске трагедије, победа Сократске тежње, неуспело заснивање драме само на аполонском начелу, тежња заблудела у натуралистичку и неуметничку.

XVIII

(13)

Сократ први и највећи софист, помаже Еурипиду у песништву; у Аристофановој комедији; Сократа противника трагичке уметности делфијско пророчанство означава најмудријим међу људима, Еурипида другим у мудрости, а Софокла трећим, насупрот Есхилу чини шта ваља јер зна шта ваља, насупрот Сократ признаје да ништа не зна а свуда наилази на уображено знање славних људи који посао раде само по нагону; Сократова осуда и уметности и етике; Сократов „доменион“: у колебању ума слуша божански глас који одвраћа, нагонска мудрост спутавајући насупрот свесном сазнању, нагон постаје критичар а свест стваралац, недостатак мистичке склоности, логичном нагону је ускраћено да се окрене против самог себе; пред судијама истако свој божански позив, и као „Сократ на умору“ остао невиђени идеал хеленске омладине.

Упоредно значење у *Новом Завешћу*

(54) Оклоп вере, љубав и нада кроз умрлог Христа, раздрешивање и везивање на земљи и небу, удовичине две лепте, знаци на сунцу, месецу и звездама.

Подударност појмова

Оклоп вере, љубав и нада кроз умрлог Христа, раздрешивање и везивање на земљи и небу, удовичине две лепте, знаци на сунцу, месецу и звездама (Н. З.), Сократ признаје да ништа не зна; Сократова осуда и уметности и етике; Сократов „доменион“: у колебању ума слуша божански глас који одвраћа, нагонска мудрост спутавајући насупрот свесном сазнању, нагон постаје критичар а свест стваралац, недостатак мистичке склоности, логичном нагону је ускраћено да се окрене против самог себе; пред судијама истако свој божански позив, „Сократ на умору“ (Р. Т.).

Раздрешивање и везивање на земљи и небу = у колебању ума **слуша божански глас који одвраћа**, нагонска мудрост спутавајући насупрот свесном сазнању.

XIX

(14)

Трагичка уметност за Сократа не казује истину, ласкавачка уметност за Платона приказује само пријатно а не корисно, да би био Сократов ученик спалио своја трагичка дела, представља подражавање привида ниже од емпиријског света: нови облик уметности Платонов дијалог, између приповетке, лирике, драме, прозе и поезије, узор „романа“, потенцирана есоповска басна, поезија насупрот дијалектичкој филозофији као „ancilla“, аполонска тежња у логичком схематизму преноси диониско у натуралистички афект, губи нашу трагичку сапатњу; смрт трагедије у Сократовом оптимизму: „Врлина је знање; греши се само из незнања; срећан је човек који је пун врлине“, између врлине и знања, вере и морала, „песничка правда“ са неопходним „deus ex machina“; хор је нешто случајно, већ код Софокла не изазива дејство, из орхестре издигнут на сцену са глумцима, Аристотелово схватање хора, уништавање хора код Еурипида, Агатона и у новијој комедији, највиша уметност муза: Сократово филозофирање: проемија Аполону и есопове басне у стиховима.

Упоредно значење у *Новом Завешу*

(55) Логос Божији; женидба није добра; продаја свега сиромасима и благо на небу; патња и молитва; весеље и певање Богу; пораз незнабожаца.

Подударност појмова

Логос Божији; женидба није добра; продаја свега сиромасима и благо на небу; патња и молитва; весеље и певање Богу; пораз незнабожаца (Н. З.), пренос диониског у натуралистички афект; смрт трагедије у Сократовом оптимизму: „Врлина је знање“; „песничка правда“ са неопходним „deus ex machina“; хор је нешто случајно (Р. Т.).

Продаја свега сиромасима и благо на небу = смрт трагедије; хор је нешто случајно.

XX

(15)

Лесингово тражење истине, заблуда да мисао сазнаје и исправља биће, ипак се обрће у уметност; Сократ теоријски оптимиста појмова, судова, закључака; морске тишине душе – „sofrosine“ из

дијалектике знања и учења, трагично сазнање логике – презрење диониско трагичне уметности.

Упоредно значење у *Новом Завешћу*

(56) Посвећење душе, духа и тела; оздрављење молитвом и исповешћу, претварање сатане у анђела светлости – прва и друга смрт.

Подударност појмова

Оздрављење молитвом и исповешћу, претварање сатане у анђела светлости – прва и друга смрт (Н. З.), Лесингово тражење истине, заблуда да мисао сазнаје и исправља биће, ипак се обрће у уметност; Сократ морске тишине душе – „sofrosine“, трагично сазнање логике – презрење диониско трагичне уметности (Р. Т.).

Претварање сатане у анђела светлости = заблуда да мисао сазнаје и исправља биће, ипак се обрће у уметност; Сократ морске тишине душе – „sofrosine“.

XXI

(16)

Поново рођење трагедије, нада немачког бића, Шопенхауерова музика као израз воље, аналогија света духова; подударност музике, слике и појма; утицај Диониског на Аполонско: 1) музичко алегорично гледање 2) у највишем значају, 3) способност музике да роди трагички мит; „вечити живот“ диониске трагедије, насупрот „вечности појаве“ аполонског.

Упоредно значење у *Новом Завешћу*

(57) Нови Јерусалим, чувење, виђење и додир Логоса, без смрти и бола.

Подударност појмова

Чувење, виђење и додир Логоса (Н. З.) се дешава као поновно рођење трагедије музичком подударношћу слике и појма: „вечни живот“ диониске трагедије и „вечна појава“ аполонског (Р. Т.).

Чувење, виђење и додир Логоса = поновно рођење трагедије музичком подударношћу слике и појма.

XXII

(17)

Наслада диониске уметности иза појава у настанку и пропасти свега плодношћу светске воље као једно задовољство стваралачког бића, трагично уметничко дело Хелена рођено из духа музике: сми-сао хора; за митско од лирике до атичке трагедије престаје, а диониско остаје у мистеријама; дух науке уништен доказом граница, рођење трагедије, симбол Сократа забављеног музиком; Аристофанова слутња дегенерисане слутње Сократа, Еурипидове трагедије и

музике новог атичког дитирамба; звучно сликање насупрот миту, приказ карактера код Софокла целовитих у миту, а Еурипида карактерних страсти; недиониски дух у завршетку нове драме; бег музичког генија из трагедије нестанак метафизичке утехе; награда јунака женидбом и божанским почастима: *Deus ex machina*.

Упоредно значење у *Новом Завешу*

(58) Царева свадба за сина; избацивање онога без свадбеног одела.

Подударност појмова

Избацивање онога без свадбеног одела (Н. З.), митско од лирике до атичке трагедије престаје, а диониско остаје у мистеријама, дух науке уништен доказом граница, звучно сликање насупрот миту, нестанак метафизичке утехе, награда јунака женидбом и *Deus ex machina* (Р. Т.).

Избацивање онога без свадбеног одела = звучно сликање насупрот миту, нестанак метафизичке утехе.

XXIII

(18)

Теоретичар у служби науке, од праоца Сократа модерни Фауст предан ђаволу у тежњи за знањем, претвара се у захтев за земаљском срећом, простор, време и каузалност Канта, да, по Шопенхауеру, снивача још више успавају; жудња за метафизичком утехом, пропаст научне културе кад је нелогична; слепило александријског библиотекарара.

Упоредно значење у *Новом Завешу*

(59) Христ осуди књижевнике и фарисеје који говоре а не творе; ход у светлости очишћава грехе.

Подударност појмова

Христ осуди књижевнике и фарисеје који говоре а не творе; ход у светлости очишћава грехе (Н. З.) жудња за метафизичком утехом, пропаст научне културе кад је нелогична; слепило александријског библиотекарара (Р. Т.).

Који говоре а не творе; **ход у светлости очишћава грехе = жудња за метафизичком утехом**, пропаст научне културе кад је нелогична.

XXIV

(19)

Сократска култура опере – *stilo rappresentativo* и речитатива, противречно и аполонском и диониском, да су речи племенитије од хармоније као душа од тела, ведрина вечитог поновног налажења, Шилерова природа – елегија и идеал: идила; музика је диониско ог-

ледало света, немачка музика Бах – Бетовен – Вагнер, ватрени дух Хераклита, полазиште и повратак свих ствари, утврђивањем граница сократике Канта и Шопенхауера, унатраг из александријског века у трагедију не на узици романске цивилизације, поновно рођење трагедије незнано од куда и камо.

Упоредно значење у *Новом Завешћу*

(60) Рушење храма, познање силе васкрсења, „подрезани“ и слушање Духом Божијим, истина да смо грешни реч да нисмо сагрешили.

Подударност појмова

Познање силе васкрсења (Н. З.), противречно и диониском и аполонском да су речи племенитије од хармоније, поновно рођење трагедије (Р. Т.).

Познање силе васкрсења = противречно и диониском и аполонском да су речи племенитије од хармоније, поновно рођење трагедије.

XXV

(20)

Немачки дух у просветилачкој борби Гетеа, Шилера и Винкелмана да учи од Хелена, све више слаби, суд о вредности Хелена: „хармонија“, „лепота“, „ведрина“ се изопачује; хеленска старина огњем музике обнавља немачки дух, диониска трагедија уместо сократског човека; тигар и пантер умиљати уз колено; верујте у чуда бога свог.

Упоредно значење у *Новом Завешћу*

(61) Исповест; казујте Богу жеље ваше.

Подударност појмова

Казујте Богу жеље ваше (Н. З.), хеленска старина огњем музике обнавља немачки дух, диониска трагедија уместо сократског човека, верујте у чуда бога свог (Р. Т.).

Казујте Богу жеље ваше = огњем музике обнавља, диониска трагедија уместо сократског човека.

XXVI

(21)

Трагедија доноси исцељење; пут од оргијазма у индијски будизам; тежња за нирваном изнад простора, времена и јединке: филозофија која учи помоћу представе; између светине Рима и будизма Индије грчка трагедија: љубимци богова умиру млади за све да би са боговима вечно живели; трагедија упија музички оргијазам и музику доводи до савршенства, поред ње поставља трагички мит и трагичког јунака да избаци од појудне тежње за овим животом;

мит нас штити од музике; утисак да је она приказивачко средство пластичног митског света, а музика му поклања метафизички значај какав речи и слика не могу, највиша наслада погибије и порицања као да повор ствари говори; између музичког узбуђења и музике трагички мит и трагички језик као симбол непосредног језика музике, мит не би одвратио од жеље да ухо пружимо одјеку *universalia ante rem*; ту наступа аполонска снага за размрсану јединку, мелем слатке обмане; сапатња нас спасава од прапатње света, симболична слика мита од непосредног гледања највише замисли света, а мисао и реч од незајаженог излива несвесне воље, чини се да је и царство звука пластички свет: тако нас аполонско начело отрже од диониске општости и одушевљава за јединке, обмана да је музика уметност приказивања аполонске садржине, унапред стабилизована хармонија између драме и њене музике могућност да се драма уопште гледа, музика је права идеја света драма само њен одсјај, супротност појаве и ствари по себи, Дионис говори Аполоновим језиком а Аполон Дионисовим највиши циљ трагедије и уметности уопште.

Упоредно значење у *Новом Завешу*

(62) Гоњења и невоље знак праведности суда Божијега, осуда Исуса на смрт; слушање речи и незауздавање језика, одрицање безбожности земаљске појуде.

Подударност појмова

Слушање речи и незауздавање језика, одрицање безбожности земаљске појуде (Н. З.), обмана да је музика уметност приказивања аполонске садржине, унапред стабилизована хармонија између драме и њене музике могућност да се драма уопште гледа, музика је права идеја света драма само њен одсјај, супротност појаве и ствари по себи (Р. Т.).

Слушање речи и незауздавање језика, одрицање безбожности земаљске појуде = унапред стабилизована хармонија између драме и њене музике.

XXVII

(22)

Музичка трагедија у односу на мит, уздигнутост до свезнања, моћ вида у унутрашњости, узавирање воље, страсти, помоћу музике чулно опажљива; видљивост и озареност не аполонско дејство, трагичног јунака у епској лепоти и уништењу, трагички мит сликовито представљање диониске мудрости аполонским средствима; мит одводи свет појава до границе самопорицања, у искуству естетског слушаоца трагички уметник божанства индивидуације

„подражавања природе“, а диониски нагон гута свет појава највиша уметничка прарадост у Пра – Једном, етички светски поредак или трагедија пражњења афеката; патолошко пражњење Аристотелова катарса, слутња Гетеа да патетично древних песника је само естетска игра а у нас и природна истина; издигнут изнад патолошко моралног процеса препородом трагедије естетски слушалац, уместо морално учевног „критичара“, за уживање неспособног бића, морално религиозних снага и „етичког светског поретка“, употреба позоришта за морално васпитање народа у Шилерово доба.

Упоредно значење у *Новом Завешћу*

(63) Исус убија безаконика, дахом уста и присуством, сила обмане, ћутање Исуса пред Пилатом.

Подударност појмова

Исус убија безаконика, дахом уста и присуством, сила обмане, ћутање Исуса пред Пилатом (Н. З.), диониски нагон гута свет појава највиша уметничка прарадост у Пра – Једном, патолошко пражњење Аристотелова катарса, слутња Гетеа да патетично древних песника је само естетска игра а у нас и природна истина (Р. Т.).

Исус убија безаконика, дахом уста и присуством = диониски нагон гута свет појава највиша уметничка прарадост у Пра – Једном.

XXVIII

(23)

Естетски слушалац или заједница сократских критичних људи, чувствено чудо позорнице, слике мита демонски чувари државе и религије; преимућство Француске у поистовећењу народа и културе, испод чега је Лутеров корал диониско вабљење за препород немачког мита; вредност народа је у способности утискивања вечног на доживљај, релативност времена, метафизички живот, немачки дух излучује романски елемент, враћање домаћих богова и немачких „ствари“ слушањем диониске птице.

Упоредно значење у *Новом Завешћу*

(64) Спасење од наопаких и злих, управљање срца на љубав Божију; земља и небо ватром гори у Дан Господњи за ругаче.

Подударност појмова

Управљање срца на љубав Божију; земља и небо ватром гори у Дан Господњи за ругаче (Н. З.), чувствено чудо позорнице, слике мита демонски чувари државе и религије; Лутеров корал диониско вабљење за препород немачког мита; вредност народа је у способности утискивања вечног на доживљај (Р. Т.).

Земља и небо ватром гори = способности утискивања вечног на доживљај.

XXIX

(24)

Аполонска обмана – спасење од диониске музике – музичко узбуђење у драми, свет индивидуације; гледање и премашивање тог гледања порицање уживања у привиду и порицање видљивог света, патња у судбини јунака, Силенове мудрости, ружно и нескладно, виша наслада; уметност је уметнички додатак природе, не подражавање ради њеног савлађивања, метафизика уметности да су постојање и свет изгледа оправдани естетским феноменом: прафеномен диониске уметности – музичке дисонанце: слушамо и чезнемо да премашимо слушање; изграђивање и разарање индивидуалног света излив пранасладе; диониска способност немачког народа, музике и трагичног мита испод опере и сократског оптимизма после сна убити змаја, уништити патуљке и пробудити Брунхилду; трагички мит је поново рођен из музике.

Упоредно значење у *Новом Завешу*

(65) Љубав пре вечних времена како чусмо од почетка, ход по заповестима, умирање и живљење с Господом.

Подударност појмова

Љубав пре вечних времена како чусмо од почетка, ход по заповестима, умирање и живљење с Господом (Н. З.), уметност је уметнички додатак природе, не подражавање ради њеног савлађивања, метафизика уметности да су постојање и свет изгледа оправдани естетским феноменом: прафеномен диониске уметности – музичке дисонанце: слушамо и чезнемо да премашимо слушање (Р. Т.).

Љубав пре вечних времена **како чусмо од почетка, ход по заповестима** = прафеномен диониске уметности – музичке дисонанце: **слушамо и чезнемо да премашимо слушање.**

XXX

(66)

Музика и трагички мит израз диониског, једног народа, с ону страну аполонског нестајање акорада дисонанце и слике света, диониско начело мерено аполонским, привид преображавања живота света индивидуације, дисонанца у људском обличју, биће прекривено илузијом вела лепоте.

Упоредно значење у *Новом Завешу*

(66) Прогон побожних у Христу Исусу, нада на небесима.

Подударност појмова

Прогон побожних у Христу Исусу, нада на небесима (Н. 3.), с ону страну аполонског нестајање акорада дисонанце и слике света; диониско начело мерено аполонским, привид преображавања живота света индивидуације; биће прекривено илузијом вела лепоте (Р. Т.).

Подударност појмова

Прогон побожних у Христу Исусу, нада на небесима = с ону страну аполонског нестајање акорада дисонанце и слике света; привид преображавања живота света индивидуације; биће прекривено илузијом вела лепоте.

Подударности које су добијене претходном анализом могуће је сажети у 10 група које смисаоно формирају јединствен акт.

Ако су елементи поредани 1/2, 3/2, 2/1, 1/3, 3/1, 2/3 у Таблици *неба и земље* значења су следећа.

0	Отац 1/2 крв/дух	Син 3/1 вода/крв	Дух 2/3 дух/вода	Отац 1/2 крв/дух	Син 3/1 вода/крв	Дух 2/3 дух/вода
	37/67	38/68	39/69	40/70	41/71 42/72	43/73
1 крв	1 2 57	3 4 58	5 6 59	7N 8 (57)	9 10 88 87 (58) 99 100	11 12 (59) 101 102
2 дух	44/74 13 14 60	45/75 15 16 61	46/76 17 18 62 95 96	47/77 19 20 (60) 97 98	48/78 21 22 (61)	49/79 23 24 (62)
3 вода	50/80 25 26 66 0 63 91 92	51/81 52/82 27 28 90 89 64 93 94	53/83 29 30 65	54/84 31 32 (63)	55/85 33 34 (64)	56/86 35 36 (65)

XXI

Чувење, виђење и додир Логоса: 37 Божији гласници 39 избацивањем онога без свадбеног одела = поновно рођење трагедије музичком подударношћу слике и појма: 37 сродници „in artibus“ хора, 39 звучно сликање насупрот миту.

XXII

Чување Његовог гласа или тврдокорна срца: 38 реч човечија и Божија (Дух и огањ), 43 Кушање Исуса = (мелос и хармонија Диониса) самоодрицање у симболици дитирамба: 38 уздизање трагичног, 43 артистичка метафизика духа (ћутање или морал).

XXIII

Који говоре а не творе; ход у светлости очишћава грехе: 40 Гнев убицама Господа = жудња за метафизичком утехом, пропаст научне културе кад је нелогична: 40 уметност метафизичке утехе змајоубице.

XXIV

Познање силе васкрсења: 41 Нова песма (како чусмо од почетка), 42 зауздава тело речју = противречно и диониском и аполонском да су речи племенитије од хармоније, поновно рођење трагедије: 41 уметност и метафизика, 42 слушајући еванђеље свемирске хармоније.

XXV

Казујте Богу жеље ваше: 44 изгнање синова царства, 46 излечење глвонемог и мутавог, милостиња светлог тела као ока = огњем музике обнавља, диониска трагедија уместо сократског човека: 44 рушење аполонске културе: 46 репродукција света, видљива утицајем аполонских снова, (Шопенхауерова супротност воље и околине, отисак у песми).

XXVI

Слушање речи и незауздавање језика, одрицање безбожности земаљске пожуде: 45 молитва и преображај или 49 отврдло срце, очи и уши = унапред стабилизвана хармонија између драме и њене музике: 45 оснива се на патњи и сазнању кроз диониско и 49 ствара визију игре, звука и речи.

XXVII

Исус убија безаконика, дахом уста и присуством: 47 облик и слика воље 48 изгон демона Духом Божијим = диониски нагон гута свет појава највиша уметничка прарадост у Пра – Једном: 47 мелодија из снова (тумачена аполонском сликом воље): 48 метафизичка утеха трагедије да је живот хор вечито истих створења иза цивилизације.

XXVIII

Земља и небо ватром гори: 50 Нова песма и жетва земље и винограда, српом онога са облака и огњеног анђела и крв из каце гнева, 53 бдење, разговор са Петром, Јаковом и Јованом и Мојсијем, Илијом и Богом Оцем = способности утискивања вечног

на доживљај: 50 додиром Мемнонов стуб мита звучи Софокловим мелодијама; Прометеј истовремено диониски и аполонски, 53 пропаст уметничког дела хеленске трагедије, победа Сократске тежње, неуспело заснивање драме само на аполонском начелу, тежња заблудела у натуралистичку и неуметничку.

XXIX

Љубав пре вечних времена како чусмо од почетка, ход по заповестима: 51 Узношење мртвих и живих, 52 бој код Армагедона, седам чаша гнева, погибија у мору, сагоревање сунцем, изливање на ваздух разделивање града на три дела, 56 Претварање сатане у анђела светлости = прафеномен диониске уметности – музичке дисонанце: слушамо и чезнемо да премашимо слушање: 51 диониска патња неко преобраћање у ваздух, воду, земљу и ватру, 52 Велики Пан, трагедија и поезија су мртви, 56 заблуда да мисао сазнаје и исправља биће, ипак се обрће у уметност; Сократ морске тишине душе – „sofrosine“.

XXX

Прогон побожних у Христу Исусу, нада на небесима: 54 раздрешивање и везивање на земљи и небу, 55 продаја свега сиромасима и благо на небу = с ону страну аполонског нестајање акорада дисонанце и слике света; привид преображавања живота света индивидуације; биће прекривено илузијом вела лепоте: 54 у колебању ума слуша божански глас који одвраћа, нагонска мудрост спутавајући насупрот свесном сазнању, 55 смрт трагедије; хор је нешто случајно.

Ако су елементи поредани 1/2, 3/1, 2/3, 1/2, 3/1, 2/3 значења су следећа.

XXI

Чувење, виђење и додир Логоса: 37 Божији гласници 40 Гнев убицама Господа = поновно рођење трагедије музичком подударношћу слике и појма: 37 сродници „in artibus“ хора, 40 уметност метафизичке утехе змајоубице.

XXII

Чувење Његовог гласа или тврдокорна срца: 38 реч човечија и Божија (Дух и огањ), 41 Нова песма (како чусмо од почетка), 42 зауздава тело речју = (мелос и хармонија Диониса) самоодрицање у симболици дитирамба: 38 уздизање трагичног, 41 уметност и метафизика, 42 слушајући еванђеље свемирске хармоније.

XXIII

Који говоре а не творе; ход у светлости очишћава грехе: 39 избацивањем онога без свадбеног одела 43 Кушање Исуса = жудња за метафизичком утехом, пропаст научне културе кад је нелогична: 39 звучно сликање насупрот миту 43 артистичка метафизика духа (ћутање или морал).

XXIV

Познање силе васкрсења: 44 изгнање синова царства, 47 облик и слика воље = противречно и диониском и аполонском да су речи племенитије од хармоније, поновно рођење трагедије: 44 рушење аполонске културе: 47 мелодија из снова (тумачена аполонском сликом воље).

XXV

Казујте Богу жеље ваше: 45 молитва и преображај или 48 изгон демона Духом Божијим = огњем музике обнавља, диониска трагедија уместо сократског човека: 45 оснива се на патњи и сазнању кроз диониско и 48 метафизичка утеха трагедије да је живот хор вечито истих створења иза цивилизације.

XXVI

Слушање речи и незауздавање језика, одрицање безбожности земаљске појуде: 46 излечење глувонемог и мутавог, милостиња светлог тела као ока 49 отврдло срце, очи и уши = унапред стабилизована хармонија између драме и њене музике: 46 репродукција света, видљива утицајем аполонских снова, (Шопенхауерова супротност воље и околине, отисак у песми) 49 ствара визију игре, звука и речи.

XXVII

Исус убија безаконика, дахом уста и присуством: 50 Нова пема и жетва земље и винограда, српом онога са облака и огњеног анђела и крв из каце гнева, 54 раздрешивање и везивање на земљи и небу = диониски нагон гута свет појава највиша уметничка прарадост у Пра – Једном: 50 додиром Мемнонов стуб мита звучи Софокловим мелодијама; Прометеј истовремено диониски и аполонски, 54 у колебању ума слуша божански глас који одвраћа, нагонска мудрост спутавајући насупрот свесном сазнању.

XXVIII

Земља и небо ватром гори: 51 Узношење мртвих и живих, 52 бој код Армагедона, седам чаша гнева, погибија у мору, сагоревање сунцем, изливање на ваздух раздељивање града на три

дела, 55 продаја свега сиромасима и благо на небу = способности утискивања вечног на доживљај: 51 диониска патња неко преобраћање у ваздух, воду, земљу и ватру, 52 Велики Пан, трагедија и поезија су мртви, 55 смрт трагедије; хор је нешто случајно.

XXIX

Љубав пре вечних времена како чусмо од почетка, ход по заповестима: 53 бдење, разговор са Петром, Јаковом и Јованом и Мојсијем, Илијом и Богом Оцем 56 Претварање сатане у анђела светлости = прафеномен диониске уметности – музичке дисонанце: слушамо и чезнемо да премашимо слушање: 53 пропаст уметничког дела хеленске трагедије, победа Сократске тежње, неуспело заснивање драме само на аполонском начелу, тежња заблудела у натуралистичку и неуметничку, 56 заблуда да мисао сазнаје и исправља биће, ипак се обрће у уметност; Сократ морске тишине душе – „*sofrosine*“.

XXX

Прогон побожних у Христу Исусу, нада на небесима = с ону страну аполонског нестајање акорада дисонанце и слике света; привид преображавања живота света индивидуације; биће прекривено илузијом вела лепоте.

*

Ако су елементи поредани 1/2, 3/1, 2/3, 1/2, 3/1, 2/3 значења се могу свести на три групе: XXI, XXIV, XXVII; XXII, XXV, XXVIII; и XXIII, XXVI, XXIX.

1/2

XXI Чување, виђење и додир Логоса, XXIV Познање силе васкрсења, XXVII Исус убија безаконика, дахом уста и присуством: српом онога са облака и огњеног анђела и крв из каце гнева 37 Божији гласници, 44 изгнање синова царства, 50 Нова песма и жетва земље и винограда, 40 Гнев убицама Господа 47 облик и слика воље 54 раздрешивање и везивање на земљи и небу = XXI поновно рођење трагедије музичком подударношћу слике и појма; XXIV противречно и диониском и аполонском да су речи племенитије од хармоније, поновно рођење трагедије: XXVII диониски нагон гута свет појава највиша уметничка прарадост у Пра – Једном: 37 сродници „in artibus“ хора, 44 рушење аполонске културе: 50 додиром Мемнонов стуб мита звучи Софокловим мелодијама; Прометеј истовремено диониски и аполонски, 40 уметност метафизичке утехе змајоубице, 47 мелодија из снова (тумачена аполонском сликом воље) 54 у колебању ума слуша божански глас који одвраћа, нагонска мудрост спутавајући насупрот свесном сазнању.

3/1
XXII

XXII Чување Његовог гласа или тврдокорна срца: XXV Казујте Богу жеље ваше XXVIII Земља и небо ватром гори: 38 реч човечија и Божија (Дух и огањ), 45 молитва и преображај 51 Узношење мртвих и живих, 52 бој код Армагедона, седам чаша гнева, погибија у мору, сагоревање сунцем, изливање на ваздух раздељивање града на три дела, 41 Нова песма (како чусмо од почетка), 42 зауздава тело речју 48 изгон демона Духом Божијим 55 продаја свега сиромасима и благо на небу = XXII (мелос и хармонија Диониса) самоодрицање у симболици дитирамба: XXV огњем музике обнавља, диониска трагедија уместо сократског човека: 38 уздицање трагичног 45 оснива се на патњи и сазнању кроз диониско 51 диониска патња неко преобраћање у ваздух, воду, земљу и ватру, 52 Велики Пан, трагедија и поезија су мртви, XXVIII способности утискивања вечног на доживљај; 41 уметност и метафизика, 42 слушајући еванђеље свемирске хармоније 48 метафизичка утеха трагедије да је живот хор вечито истих створења иза цивилизације 55 смрт трагедије; хор је нешто случајно.

2/3
XXIII

XXIII Који говоре а не творе; ход у светлости очишћава грехе: XXVI Слушање речи и незауздавање језика, одрицање безбожности земаљске пожуде: XXIX Љубав пре вечних времена како чусмо од почетка, ход по заповестима: 39 избацивањем онога без свадбеног одела 46 излечење глувонеог и мутавог, милостиња светлог тела као ока 53 бдење, разговор са Петром, Јаковом и Јованом и Мојсијем, Илијом и Богом Оцем 43 Кушање Исуса 49 отврдло срце, очи и уши 56 Претварање сатане у анђела светлости = XXIII жудња за метафизичком утехом, пропаст научне културе кад је нелогична: XXVI унапред стабилизвана хармонија између драме и њене музике: XXIX прафеномен диониске уметности – музичке дисонанце: слушамо и чезнемо да премашимо слушање: 39 звучно сликање насупрот миту 46 репродукција света, видљива утицајем аполонских снова, (Шопенхауерова супротност воље и околине, отисак у песми) 53 пропаст уметничког дела хеленске трагедије, победа Сократске тежње, неуспело заснивање драме само на аполонском начелу, тежња заблудела у натуралистичку и неуметничку 43 артистичка метафизика духа (ћутање или морал), 49 ствара визију игре, звука и речи 56 заблуда да мисао сазнаје и

исправља биће, ипак се обрће у уметност; Сократ морске тишине душе – „*sofrosine*“.

Закључак

Ако су елементи поредани 1/2, 3/1, 2/3, 1/2, 3/1, 2/3 значења се могу свести на три групе: XXI, XXIV, XXVII (57, 60, 63); XXII, XXV, XXVIII (58, 61, 64); и XXIII, XXVI, XXIX (59, 62, 65); XXX (66).

1/2

Значења у *Новом Завешћу* своде се на следеће.

37 Божији гласници, 44 о изгнању синова Царства, 50 Нова песма и жетва земље и винограда, 40 Гнев убицама Господа 47 облик и слика воље 54 раздрешивање и везивање на земљи и небу;

подударно по значењу код Ничеа

37 сродници „*in artibus*“ хора, 44 рушење аполонске културе: 50 додиром Мемнонов стуб мита звучи Софокловим мелодијама; Прометеј истовремено диониски и аполонски, 40 уметност метафизичке утехе змајоубице, 47 мелодија из снова (тумачена аполонском сликом воље) 54 у колебању ума слуша божански глас који одвраћа, нагонска мудрост спутавајући насупрот свесном сазнању.

3/1

У *Новом Завешћу* 38 реч човечија и Божија (Дух и огањ), 45 молитва и преображај 51 узношење мртвих и живих, 52 бој код Армагедона, седам чаша гнева, погибија у мору, сагоревање сунцем, изливање на ваздух раздељивање града на три дела, 41 Нова песма (како чусмо од почетка), 42 зауздава тело речју 48 изгон демона Духом Божијим 55 продаја свега сиромасима и благо на небу,

подударно је по значењу код Ничеа

38 уздизање трагичног 45 оснива се на патњи и сазнању кроз диониско 51 диониска патња неко преобраћање у ваздух, воду, земљу и ватру, 52 смрт Великог Пана, трагедије и поезије, 41 уметност и метафизика, 42 слушајући еванђеље свемирске хармоније 48 метафизичка утеха трагедије да је живот хор вечито истих створења из цивилизације 55 смрт трагедије; хор је нешто случајно.

2/3

У *Новом Завешћу* 39 избацавањем онога без свадбеног одела 46 излечење глувонемога и мутавога, милостиња светлог тела као ока 53 бдење, разговор са Петром, Јаковом и Јованом и Мојсијем, Илијом и Богом Оцем 43 Кушање Исуса 49 отврдло срце, очи и уши 56 претварање сатане у анђела светлости

подударно је по значењу код Ничеа

39 звучно сликање насупрот миту 46 репродукција света, видљива утицајем аполонских снова, (Шопенхауерова супротност

воље и околине, отисак у песми) 53 пропаст уметничког дела хеленске трагедије, победа Сократске тежње, неуспело заснивање драме само на аполонском начелу, тежња заблудела у натуралистичку и неуметничку 43 артистичка метафизика духа (ћутање или морал), 49 ствара визију игре, звука и речи 56 заблуда да мисао сазнаје и исправља биће, ипак се обрће у уметност; Сократ морске тишине душе – „sofrosine“.

0

У Новом Завешу XXX (66) Прогон побожних у Христу Исусу, нада на небесима,

подударно је по значењу код Ничеа

XXX с ону страну аполонског нестајање акорада дисонанце и слике света; привид преображавања живота света индивидуације; биће прекривено илузијом вела лепоте.

*

Може се закључити да су ставови Фридриха Ничеа генерално подударни „хришћанским“, да његово супротстављање Хришћанству и нема друго утемељење осим Ничеове првобитне изјаве; међутим,

да је диониско-аполонско мит (Мемнон), мелодија (Софокле) и Прометеј (ватра) змајоубице само тумачење „аполонском сликом воље“, док у колебању ума слуша божански глас;

да је сазнање кроз диониску патњу „преобраћање у ваздух, воду, земљу и ватру“ смрт Пана трагедије и поезије, уметност и метафизика слушања еванђеља свемирске хармоније, случајног хора вечито истих створења иза цивилизације, смрт трагедије;

да је звучно сликање насупрот миту, неуспело заснивање драме само на аполонском начелу, артистичка метафизика духа (ћутање, или морал), визија игре, звука и речи, заблуда да мисао сазнаје и исправља биће, ипак се обрће у уметност; Сократ морске тишине душе – „sofrosine“;

и да је свет индивидуације, с ону страну аполонског, биће прекривено илузијом вела лепоте.

Литература

Фридрих 1983: Н. Фридрих, *Рођење трагедије*, Београд.

Матић октобар 2009: Б. Матић, *Полиџика*, Београд.

Шлехта 2004: К. Шлехта, „Време и живот: Хронологија“, *Градац Часопис за књижевност уметност и културу*, Ниче, 28, 152-153, Београд.

Кнежевић 1997: С. Кнежевић, „Модели диференцираног рада у настави музичког васпитања“ у: *Особине ученика и модели диференциране наставае – чиниоци ефикасности основног образовања*, Учитељски факултет у Сомбору, 175-185.

Кнежевић 1998: С. Кнежевић, „Диференцијација наставае и развој музичких способности ученика“, у: *Особине ученика и модели диференциране наставае – чиниоци ефикасности основног образовања*, Учитељски факултет у Сомбору, 223-234.

Кнежевић 1999: С. Кнежевић, „Модели диференцираног рада у настави музичке културе“, у: *Особине ученика и модели диференциране наставае – чиниоци ефикасности основног образовања*, Учитељски факултет у Сомбору, 155-164.

Кнежевић 2002: С. Кнежевић, „Визуелни метод, типови музичке личности и алтерације у разредној настави“, у: *Особине ученика и модели диференциране наставае – чиниоци ефикасности основног образовања*, Учитељски факултет у Сомбору, 165-174.

Кнежевић 2008: С. Кнежевић, *Виолина 1999. – конструкција и хармонија*, Ваљево.

Свети Архијерејски Синод СПЦ (ед. 1984): *Светло писмо Нови Завјети Господоу нашег Исуса Христа*, Љубљана.

Музичка енциклопедија (1971, 1974, 1977), Загреб.

4UBOJIMV OXFVJC

THE BIRTH OF THE TRAGEDY FRIEDRICH NIETZSCHE AND THE NEW TESTAMENT

Summary

This investigation of a music person takes part in analysing of a music aesthetics and spirituality of music. It was investigating in author's articles before, but it seems that Nietzsche's music aesthetics is rare approach from the music aspect or her experience and that it is opposite to Christianity. Because of that *The Birth of the Tragedy* and *The New Testament*, has been comparing in the order of the texts with goal to find different music spirit's, with problem of silence (*sofrosine*), in opposite to the mind's and music's act. Conclusion is that this opposition really is only in Nietzsche's statement, but not in essence.

Примљен октобра 2010,
прихваћен за штампу јануара 2011.